

De Heraut

door de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 11 Juni 1916. N°. 2003.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentiën aan de ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. Advertentiën: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elken regel meer f —.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —.12 per regel.

„Zij zullen mij allen kennen”.

[PINKSTEREN 1916].

En zij zullen niet meer, een iegelijk zijnen naasten, en een iegelijk zijnen broeder, leeren, zeggende: Kent den HEERE; want zij zullen Mij allen kennen, van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe, spreekt de HEERE; want Ik zal hunne ongerechtigheid vergeven, en hunner sonden niet meer gedenken. Jeremia 31 : 34.

Met het heerlijke Pinksteren gaat de stroom van de gedoopten in twee richtingen uiteen. Eenerzijds zoekt men dan in Pinksteren het feest der Natuur, en anderzijds den jubel des Geestes. Voor wie den glans der Natuur in Pinksteren zoekt, komt het licht van de zon en tintelt 't al in lentevreugde. Men gaat dan uit naar buiten, men geniet in de pracht der bloemen, de weelde van de lente verkwikt ons eenstemmig. En zoo geniet de groote schare. Hooger komt ze, dieper grijpt ze. Ze heeft ook wel vernomen van een nederdaling, van een uitstorting van den Heiligen Geest, en van een spreken in wonderen talen, doch daar kan ze niet inleven, dat dringt niet tot haar door, en ze hoort 't aan en leest er wel van, maar zonder er door verrijkt of aangegrepen te worden. Niet de tempel, noch der geloovigen saamkomst, maar het woord trekt op Pinksteren deze schare aan. En zijn dan beide Pinksterdagen weer voorbij gegaan, dan is er een dankbaar gevoel over het prachtige weder en de verfrissching die uit de verjongde natuur werd ingeademd, maar van de Uitstorting des Heiligen Geestes ving deze groote menigte nauwelijks den klank op. Geheel anders daarentegen staat 't op Pinksteren met de kleine schare der waarachtig geloovigen. Ook deze schare geniet volop in de weelde der Natuur, en zingt er van hoe het ruime hemelrond, met blijden mond, Gods eer en heerlijke heerlijkheid, maar toch, tot dit uitwendig bepaalt zij zich niet. Wie waarachtig tot de oprecht geloovigen behoort, kent nog een andere wereld dan in 't zichtbare, een wereld van geestelijke schoonheid en geestelijke glorie, die niet aan 't zonlicht haar glans ontleent, maar aan de verborgen werkingen van den Heiligen Geest. Hoe hoog toch de Natuur, zelfs na den val, nog in aller schatting staat, en wat rijke openbaring ze ons ook van Gods majesteit biedt, toch kan de natuur ons niet anders dan het zienlijke en zinlijke bieden, en de kern van ons leven ligt niet in de hand maar in 't hart, niet in het zienlijke maar in de ziel. Ons menschen-zijn vraagt ook om 't lichaam, maar de wortel van ons aanzijn schuilt toch in ons geestelijk bestaan. Daar nu Pinksteren ons getuigt van de vrijmaking des geestes, van de verrijking van onze ziel met de glorie des Heiligen Geestes, en het de gemeenschap van onzen geest met den Geest Gods is, waarvan dat Pinksteren ons de blijbare brengt, zoo gaat voor wie gelooven mag, het geestelijke-schoone van Pinksteren zeer verre boven de pracht der Natuur in haar lente uit. En de Pinksterzeggen is niet tot u doorgedrongen en is niet door u ingedronken, zoo ge niet ook zelf die geestelijke verrijking deeltachtig werd.

Te klarder spreekt dit ons toe, omdat bij 't Pinksterfeest het Oude en het Nieuwe Verbond uiteenvallen, en het eerste in het tweede overgaat. Ook onder het Oude Verbond was er een band die het Volk des Heeren aan Jehovah verbond, maar 't was de band van het knechtschap, terwijl omgekeerd in het Nieuwe Verbond, dank zij den Pinksterzeggen, de geloovige, die knecht Gods was, nu Kind van God is geworden. In die klare tegenstelling tekende zich het verschil tusschen het tweerlei Verbond, krachtens beider oorsprong, af. De Messias is nog in Jesaja 53 de „Knecht des Heeren”. „Door zijne kennis, zoo heet 't in vs. 11, zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken”. Reeds in Jes. 52 : 13 was het geheel in dezen zin ingeleid: „Ziet, mijn knecht zal verstandig handelen”. Israel was de knecht des Heeren en Israels Messias was de knecht des Heeren, en het is in dat knechtschap dat 't Verbond van het Volk met zijn God bezwoeren lag. Vandaar dat de geloovigen van het Oud Verbond onder de wet, en nog geenszins onder de genade van het knechtschap stonden. Eerst onder het verbond des Geestes is wie knecht des Heeren was, nu kind van God geworden. De Wet treedt terug en de gemeenschap des Geestes komt in stede. Toen de wet, die den knecht zijn taak oplegde, en nu de vrije werking des Geestes in het kind des Heeren. Vandaar dat het voor Pinksteren alles om loon ging en door vrees beheerscht werd, terwijl 't na

Pinksteren, en als vrucht van Pinksteren, voor wet en loon de drang des Geestes in de heilige liefde van 't kind tot zijn Vader is geworden. Ook onder het Oud Verbond hadden spranken van genade gefonkeld, en was door den geheiligde reeds genoten, wat noch uit de wet, noch uit het knechtschap kon opkomen. Doch dit waren buitengewone teekenen, die wat komen zou, reeds vooraf deden gissen. Zakelijk daarentegen, en voor wat het gehele Verbondsvolk aanging, bleef het onder het Oud Verbond bij het knechtschap, en stond die knecht onder de Wet, en hing aan de volbrenging van die Wet het loon, terwijl nu omgekeerd in het Nieuw Verbond de knechtschap is afgelegd, en wie knecht was, als kind is aangenomen, zoodat het nu niet meer om loon maar om liefde gaat, en de geest van den mensch de hoogere bezieling des Geestes deeltachtig is geworden. En die tegenstelling nu lost zich in het Evangelie op door dien machtigen overgang, die door de Uitstorting van den Heiligen Geest op den Pinksterdag tot stand is gekomen. Van die ure af is een geheel andere gesteldheid, een geheel andere verhouding, een geheel nieuwe betrekking tusschen den Drieëenigen God en zijn Volk op onze aarde ingetreden. De lenteweelde der Natuur vindt hier haar veel hoogere afschaduwing in de geestelijke weelde die in de harten der geloovigen Gods genade verheerlijkt. Het is nu niet meer, de Knecht des Heeren, maar de Zoon des Heeren in zijn verhooring, van wien de volle rijkdom van het kindschap Gods in den heiligen kring die de apostelen omringde, werd uitgestort. Wet en loon zijn nu in liefde en lof opgegaan. En de wonder spreuk in 1 Joh. 2 : 20: „Doch Gij hebt de zalving van den Heiligen en Gij weet alle dingen”, spreekt slechts uit wat op Pinksteren ons toelicht.

Op aangrijpende wijze was deze ommekeer, die op 't eenig Pinksterfeest tot stand zou komen, met name door de Godspreek die aan den profet Jeremia ten deel viel, aangezegd. Wat toch de apostel Johannes betuigde in zijn zeggen: Gij hebt de zalving van den Heiligen en Gij weet alle dingen, was als de korte samenvatting van wat Jeremia reeds bijna zes eeuwen vóór Bethlehem aan Israel had mogen aankondigen. Aldus toch luidde zijn getuigenis: „Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik met het huis van Israel en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken. Niet naar het Verbond, dat Ik met hun vaders gemaakt heb, ten dage als Ik hun hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren, welk mijn verbond zij vernietigd hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de Heere. Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis Israels maken zal. Ik zal mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven, en Ik zal hun tot een God, en zij zullen mij tot een Volk zijn”. En vlak daarop komt nu de teekening van de uitwerking van dat verbond in deze woorden: „Zij zullen niet meer een iegelijk zijn broeder leeren, zeggende: Kent den HEERE, want zij zullen Mij allen kennen van hun kleinste af tot hun grootste toe. Want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hun zonden niet meer gedenken”. In deze, heel de toekomst beheerschende, profetie ligt Pinksteren getekend. Zoo, en niet anders, was de overgang die op het eenig Pinksteren in de opperzaal tot stand kwam. Het zondige Volk en de Heilige Geest des Heeren hadden dusver een tegenstelling gevormd, die alle innige gemeenschap buitensloot. En nu keert dit. Nu valt wat scheiding maakte, weg. Nu komt voor wat scheiding maakte de gemeenschap des Geestes in stede. Voor last en loon treedt nu lof en liefde in. Niet meer van buiten komt nu de werking die het zondige hart heiligen moet, maar in het verborgen zielsleven wordt de ommekeer tot stand gebracht. Niet in den enkele alleen, maar ook in de schare van het Volk des Heeren. Al wat aan ceremonie en vorm hing, valt nu weg. Voor het beeld en voor de afbeelding komt nu het wezen, voor de afschaduwing het leven zelf in stee. Het kindschap trekt in 't schuchter zielsleven. Er openbaart zich een zalving des Geestes, een indaling des Geestes, een toespraak des Geestes, en door dit alles een leiding en vertroosting des Geestes, die zelfs den martelaar, als hij aan het sterven nabij is, nog jubelen doet in dank en in aanbidding.

Nu verstaan en doorgronden wij dit niet. Als we ook maar den naam van den Heiligen Geest op de lippen nemen, is die Heilige Geest in zijn Godheid voor ons iets zoo oneindigs en alles overschaduwend, dat we

er ons geen voorstelling van kunnen maken, hoe die Geest op den Pinksterdag zich alzoo uitstortte kon. Ook voorheen waren de werkingen van dien Geest vele geweest. Heel de Profetie was alleen, maar ook heel de Psalmodie, ja heel de Heilige Schriftuur was van die werking de vrucht geweest. Hoe, van waar, op wat wijs kwam thans dan nu op eenmaal het wonderbaar gebeuren, dat den vierdag van het Joodsche Volk ook voor ons tot het heilig feest van Pinksteren maakt? Hier staat men voor een geheimenis, en voor een geheim, dat we nimmer geheel zullen doorgronden. Intusschen, zooveel is ons toch klaar, dat der Uitstorting van den Heiligen Geest op den Pinksterdag samenhang met het opvaren ten hemel van onzen Heiland. Door hem was 't aan zijn discipelen voorgezegt, dat hij van hen scheiden moest, juist om door die scheiding de uitstorting van den Heiligen Geest mogelijk te maken. In duidelijke bewoordingen heeft de apostel Petrus het dan op de opperzaal betuigd: Die Jezus, dien Gij aan het Kruis gedood hebt, hij is het die uitgestort heeft, wat Gij nu ziet en hoort. Ook dit blijft ons een mysterie, maar enig licht gaat er toch over op. Aan Gods rechterhand verhoofd, is de Christus ons ten Hoofd geworden. Zoo staan ook de enkele geloovigen niet meer op zichzelf, maar vormen nu al te samen een heilig lichaam, en niet hier op aarde, maar aan de Rechterhand Gods zetelt de Koning der koningen, die dat Lichaam der verlost draagt en bezielt, en met zijn leven doorstroomt. En nu sprak 't toch vanzelf, dat dit Lichaam der geloovigen onder Christus als aller Hoofd, dan eerst werking van zich kon doen uitgaan, zoo er innerlijk in dat Lichaam een drang en bezieling des Geestes zitging, en die geest kon geen andere zijn dan de Heilige Geest, die met den Vader en den Zoon een eenig en drieëenig God is. Zoo was het immers in het kindschap. Onder ons in ons aardsche leven wordt het kind wel uit de moeder geboren en uit den vader werkt, om alzo iets van den geest en de gaardheid zijns vaders in het geslacht over te planten, maar straks staat 't kind naast zijn vader, wordt iets op zichzelf, en komt ten leste maar al te vaak tegen zijn vader over te staan. En ook hierbij kan de geest van het kind het tegendeel van den geest van den Vader zijn. Doch zoo is het bij het Kindschap Gods nimmer. Een kind van God staat nooit en nimmer naast zijn Vader als een wezen op zichzelf. Steeds is en blijft het de levensgeest van onzen Vader in de hemelen die ons in stand houdt, en kind doet zijn. Vandaar nu kan het niet anders, of de Heilige Geest, die met den Vader en den Zoon één is, het Drieëenig wezen der Godheid, moet ook in het kind van God zijn majesteit openbaren. En wat nu op den Pinksterdag geschiedde, was niet anders, dan dat die Heilige Geest die in Christus als ons Hoofd was, zich uit hem en door hem ook aan de leden zijns lichaams mededeelde. Het was zijn leven, dat door de gemeenschap van de leden met het Hoofd, onder de hoede van dat Hoofd, thans ook in ons leven uitging en doordrong. Zoolang in Jezus de Verzoening niet was gegeven, en door Jezus de onderlinge gemeenschap met de geloovigen niet gereëaliseerd was, moest die gemeenschap tusschen den Heiligen Geest en onzen geest toeven. Nu daarentegen, na de verheerlijking van den Christus, was 't als een vanzelfzich dat de Heilige Geest, uit en door Christus, ook aan het Volk des Heeren toekwam.

Ligt hierin nu, dat derhalve onder het nieuwe Verbond alle prediking en mededeeling van de waarheid wegvat? Beteekent Jeremia's profetie, dat 't nu niet meer zijn zal een roepen: Kent den HEERE, want dat ze alsdan Hem vanzelf kennen zullen, — dat alsoo alle onderwijzing, alle onderrichting en alle voorlichting onder het nieuwe Verbond is komen te vervallen? Stellig neen. Zoo is 't wel telkens weer voorgesteld, en steeds zijn er allerlei secten opgestaan, die zulk een zelfgenoegzaamheid predikten. Maar ook die 't zoo voorgaven, hielden er zichzelf niet aan. Niet één enkele geestdrijver of secte is er ooit opgestaan, die niet alles inspande, om aan anderen duidelijk te maken wat hem en haar innerlijk bewoog, hun voor te zeggen wat ze zich inbeelden, hun geestelijke verrukkingen aan hen mede te deelen, en zoo hen te winnen voor hun secte. Zelfs gaan we niet te ver door er op te wijzen, hoe 't vooral deze dwepelijke secten waren, die zich vaste voorstellingen eigen maakten, bepaalde uitdrukkingen bij voorkeur bezigden, een eigen gedachtengang aanbevalen, en die nu in gesprekken, in samenkomsten, of in vlugschriften, dit alles zoo ernstig mededeelden, dat wie hen na-

volgden, allen in eenzelfde spraakgebruik vervielen, en hen veelal letterlijk naspraken. Ook de secte, vooral de dwepelijke secte, heeft een traditie, en juist van haar gaat er een gedurig roepen uit, om 't Ken den Heere! op die bepaalde wijze in toepassing te brengen. Zoo opgevat als de secte dat woord van Jer. 31 : 34 en in 1 Joh. 2 : 20 doet, zou 't dan ook elke saambinding en vorming van de Kerk van Christus tegenhouden. Dan toch zou een ieder persoonlijk voor zichzelf uitsluitend op eigen verbeelding en inbeelding moeten drijven, en elk overnemen door den één van wat de ander treffelijk keurde, zou in strijd zijn met de hoofdgedachte, waarvan men uitging. De groote denkers, de machtige Theologen hebben dan ook steeds al zulke uitleggingen van dit woord beslistelijk verworpen, en steeds weer is door hen aangehouden, dat de tegenstelling tusschen het oude en het nieuwe verbond ons den sleutel biedt, om den toegang tot dit mysterie ons te ontsluiten.

Kenmerk toch van de bedeeeling van het Oude Verbond was van meet af de plechtige eredienst in Tabernakel en Tempel. Nauwelijks was Israel door de Rode Zee behouden doorgetogen en in de woestijn tot aanvankelijke rust gekomen, of Mozes ontving van Godswge als eerste ambtelijke taak, om nu een Tabernakel op te richten, en den heiligen dienst bij den Tabernakel te doen aanvangen. Zoo worden de Levieten afgezonderd, de priesters ingesteld, en Aaron als hoogepriester aangewezen. In dit priesterambt nu, in verband met dezen heiligen dienst, was de Openbaring van Godswge tot Israel gekomen, en het was dank zij deze ceremonieele instelling, dat het Volk als Volk nu een hooger gemeenschap kende. Doch aan dezen vorm, aan dezen tabernakeldienst, aan deze heilige orde was voor Israel het Verbondsleven dan ook gebonden, en het was van uit dezen heiligen ceremonieelen kring, dat eerst bij den Tabernakel, en straks bij den Tempel, de roepstem tot Israel en de volken gestadig uitging, dat ze den Heere mochten kennen. Zonder dien ceremoniedienst was in Israel het Verbondsleven ondenkbaar. Uit de leiders Hamalothe weten we, met wat hartstocht het geloovige Volk naar Sion optoog, om de uitstrooming van de kennis des Heeren op te vangen. En zoo kan het wezen van het Oud Verbond niet klarder geteekend dan door te zeggen, dat het een leven was onder instellingen, van waar elken morgen en elken avond weer de roepstem in heilige, vaste vormen uitging, dat ze toch niet adolen mochten, maar uit 's Heeren eigen instellingen Hem, als het voorwerp van hun aanbidding, mochten leeren kennen. Dat 't zoo en niet anders is toont ons de geheele brief aan de Hebreërs in breede uiteenzetting. Minder breed opgevat, maar toch even beslist, komt 't in de brieven der overige apostelen uit. En zoo en niet anders heeft 't zich in de Kerk van Christus dan ook bevestigd. De dienst van Tabernakel en Tempel, de dienst onder priesterlijke hoede, de dienst van uitwendige vormen was slechts voor een tijd geweest. Dit alles paste niet op Christus Kerk, maar zou, waar de Christus verschenen en verheerlijkt was, dan ook vanzelf wegvallen. Zelfs een apostel als Petrus durfde dit nog niet aanstonds in alle klaarheid. Althans aan de besnoeiens wilde hij nog hechten. Doch ook dit moest prijs gegeven. Ook dit moest los gelaten worden. Van de eerste tot de laatste ceremonie moest worden afgeschaft. In het Volk des Heeren zelf zou dan de kennis des Heeren wonen, en zulks niet alleen bij de vergrijpsden en ouden van dagen, maar, naar mate, evenzoo zelfs bij de jongeren. Kinderen tot van zeven en acht jaar zou men straks zien wegsterven, die op de sterfensponde van de macht des Geestes getuigden. De vormendienst trad terug, het leven des Geestes trad er voor in stede. En wie zich thans van achteren eens afvraagt, waar bij geestelijk verval en achteruitgang de macht des Geestes zich telkens opnieuw openbaard heeft, kan op die vraag in de historie geen ander bescheid noch antwoord vinden, dan dat niet uit de voorgangers en niet uit de geestelijken, maar bijna altoos uit de schare der eenvoudige geloovigen de opwekking tot verhoogd geestelijk leven is uitgegaan.

Zoo, en niet anders, is het met name onder de mannen en vrouwen van Gereformeerde belijdenis gezien, gezien bijzonderlijk ook in ons eigen vaderland. Volstrekt niet alleen in de 16e eeuw, maar evenzoo in de 17e en 18e, en nu nog zelfs in de 19e eeuw, sloop ook ten onzent in de Kerk des Heeren allerlei losmaking, allerlei dwaling en allerlei afval in, en vraagt ge u nu af, welke daaren-

tegen de gestadige houding van de hogere klasse, en van de mannen der wetenschap en van de geestelijke leiders is geweest, dan geeft men u allerwegen bijna dit eenparig en steeds nooit zich verloochend antwoord, dat de afdoeling en prijsgeving van de waarheid bijna steeds in de hogere volksklasse opkwam, door de geleerden en machtingen bevorderd werd, en ten slotte met name gedurig door de Godgeleerden bevorderd is. En vraagt ge hoe dan toch, door afval en door afdoeling heen, toch nog immer het geloof zich staande hield, dan geeft dezelfde historie u steeds het eensluidend antwoord, dat het onder de kleinen der wereld was, dat uit het innerlijk geestesleven gedurig weer 't verzet zich aandende, en tenslotte de afdoeling overwon. Wat de apostel aan Corinthen schreef, dat wie dorsten naar waarheid niet de edelen en de verstandigen en de wijzen waren, maar de kleinen naar de wereld, heeft zich alle eeuwen door in de historie herhaald. Telkens weer bevestigd zich het woord van Jezus: „Niet vele wijzen en verstandigen, maar de kinderkens zijn de dragers van het geestelijk leven”. En waar ge ook nu in de wereld om u heen ziet, 't is allerwegen afval, en gestadige toename van de afdoeling. En wat tegen dien afval inging, en die afdoeling overmocht, dat komt altoos weer uit het Pinksterwonder op. In wat land ge het ook naspeurt, schier nooit anders vindt ge het, dan dat uit de wereld der eenvoudigen de roepstem ten leven en de kracht van geloofsvernieuwing weer opgaat. Dat de dwaling dit nabootst, en dat er zoo ook steeds ook seculiere bewegingen opkomen, is volkomen waar. Dit was nooit anders en kon ook nu niet anders zijn. Onderzoekt ge daarentegen waar de lust en liefde voor het geestelijk leven in inniger trant blijft voortduren, dan vindt ge telkens weer de profetie in Jer. 31 : 31 bevestigd. Steeds mocht het dan den Heere believen een enkelen voorganger te verwekken, die hulpe bood. Zoo was het ook in de dagen van Dathien en Calvijn. Zoo was het eveneens in de dagen van de vervolging in 1834. En zoo zal het steeds zijn; maar de geestelijke macht, die in 't leven bezielde, is toch steeds van de kleine schare der eenvoudige geloovigen blijven uitgaan. En zoo wordt ook altoos weer de profetie van Jeremia en de stoute bewering van den apostel Johannes bewaarheid.

Hier nu is 't dat Pinksteren zich steeds opnieuw bevestigt. Gelijik op den Pinksterdag een geestelijke macht openbaar werd, zooals men die dusver nog nimmer had leeren kennen, zoo is het in de historie van Christus Kerk steeds voortgegaan. De dienst van het uitwendige is teruggetreden, en de dienst van het geestelijke is naar voren gedrongen. Met vormen en ceremonien vordert ge niet meer. Die vormen en ceremonien hadden haar werking, zoolang de Geest nog toeven bleef, en als vorm door God zelf waren ingesteld. Toen droegen die vormen een heilig karakter en waren ze een Goddelijke instelling. Een instelling toen noodig, omdat de rechtstreekse werking van den Geest destijds nog niet denkbaar was. Christus was nog niet verhoofd, en alleen onder Hem als aller hoofd kon de Geesteswerking machtig worden. Doch met 't wegvallen van wat outdijds leiding gaf en macht bezat, is er dan ook van zelf na Jezus Hemelvaart een leemte ontstaan. De vorm viel weg, doch wat zou er nu voor in de plaats treden? En op die zoo natuurlijke vraag is toen het antwoord van het Pinksterwonder gegeven. Het uitwendige had nu afdaan, het inwendige zou er voor in de plaats treden. En dit inwendige kon niet anders gewerkt worden dan door de instelling van een rechtstreekse gemeenschap tusschen het zielsleven der geloovigen en den Heiligen Geest. God en mensch waren in de Schepping zoo verreed, dat er tusschen God en mensch innige gemeenschap moest bestaan. Dit was de schepping van den mensch naar Gods beeld. Doch die gemeenschap werd verboden. Ze viel weg in den val. En nu richtte de genade het alles wat daarna kwam op zulk een wijze in, dat toch ten slotte de rijke geestelijke gemeenschap tusschen God en mensch in het paradijs, niet alleen terug zou keeren, maar eens schitteren zou in nog hooger glans, en dan niet meer voor verstorving of verbreking vatbaar zou blijken. En dit nu vond zijn uitgangspunt in het Pinksterwonder. Het Pascha staat lijnrecht tegen den val over, in zooverre als de val den dood deed opkomen, en Pascha den dood overwint. Maar Pinksterdag gaat nog dieper. De val was loscheuring van den band des Geestes, waarmee God in zijn Schepping den mensch aan zich had verbonden. En nu is het Pinkster-